

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Actis - Rusfeltets samarbeidsorgan
Torggata 1
0181 OSLO

22. desember 2009

Høringssvar revisjon av alkoholoven

Innledning

Vi viser til brev av 23. September 2009. Actis - Rusfeltets samarbeidsorgan takker Helse- og omsorgsdepartementet for at vi fikk mulighet til å delta i høringen vedrørende forslag til endringer i alkoholoven. Dette høringssvaret inneholder kommentarer på flere av punktene, samt to tilleggsforslag.

Actis er en sammenslutning av 27 frivillige organisasjoner på rusfeltet, som mobiliserer til frivillig innsats for å redusere skadene ved bruk av alkohol og narkotika. Et av de viktigste forebyggende tiltak er å føre en kunnskapsbasert alkoholpolitikk, og bruke de virkemidler som har effekt.

Vi er glade for at departementet har sendt ut en rekke forslag som vi tror vil være med på å begrense alkoholforbruket, og redusere fyll og vold på høring. I alkoholpolitikken står bransjehensyn ofte mot folkehelse. Som oftest er det hensynet til næringsinteresser som vinner på bekostning av folkehelsen. Vi ser på flere av disse forslagene som et forsøk på å opprette en bedre balanse mellom folkehelsehensyn og bransjehensyn.

Det har blitt satt ny rekord for alkoholomsetningen hvert år siden 2003, og er nå det høyeste siden man startet å måle alkoholforbruket. Selv i år, hvor vi har opplevd det største økonomiske tilbakeslaget i nyere tid, ser det ut til at det høye alkoholforbruket holder seg stabilt. I november 2009 ga Verdens helseorganisasjon ut rapporten "Global health risks: mortality and burden of disease attributable to selected major risks". Rapporten viser at alkohol er nå den andre viktigste årsaken til tidlig død og dårlig helse i vestlige land, det vil si opp fra tredjeplassen den hadde i forrige utgave av rapporten.

Den norske alkoholpolitikken har blitt vurdert av FN som en av de mest virkningsfulle for å redusere konsekvenser av alkoholbruk. Videre har både WHO og EU gjennom ulike rapporter henvist til Norge som et foregangsland i bruk av en effektiv alkoholpolitikk. Vi har fremdeles et lavere forbruk av alkohol sammenlignet med de fleste land i Europa. Vårt alkoholforbruk øker derimot merkbart, mens forbruket går tilbake i flere europeiske land.

Norge skiller seg spesielt ut med sin særegne drikkekultur som er svært preget av fyll og høyt inntak av alkohol når alkohol konsumeres. Et slikt drikkemønster bidrar til flere akutte skader og har i mange år bidratt til økt vold, særlig knyttet til utelivet i byer og tettsteder. Dette fenomenet er spesielt for nordeuropeiske land, men utviklingen viser at dette i noen grad også har forplantet seg

videre nedover på kontinentet. Denne utviklingen har fått flere EU-land til å iverksette en rekke tiltak, særlig for å stanse fyll blant unge mennesker.

Fylla er den største utfordringen for norske alkoholpolitikk. Ca 1.5 millioner nordmenn sier i undersøkelser at de føler seg utsatt for fulle personer i løpet av de siste 12 måneder. 300.000 kvinner har vært redd for beruset person og over 45.000 kvinner blir hvert år utsatt for vold utført av full person. Undersøkelser viser videre at 60 - 80 prosent av volden er relatert til alkoholbruk. Selv om forbruket av alkohol på utestedene utgjør bare 15 prosent av det totale forbruket, skaper skjenket alkohol betydelig mer vold enn det alkohol solgt på andre måter gjør.

2 Maksimaltider for skjenking av alkoholholdig drikk

Hovedpunkt

Actis støtter forslaget om å redusere skjenketiden med en time.

Forskning viser at det er belegg for at en slik innstramning vil virke. I Norge har vi sett mange positive konsekvenser av innskrenkinger i skjenketidene. I Hamar vedtok man at skjenking skulle opphøre kl 01.30, mens Elverum behold maksimaltiden på kl. 03.00 for skjenkestopp. I førstnevnte by er antall ordensforstyrrelser redusert med 50 %, mens voldssaker er redusert med 60 %. I Elverum har man, til tross for at politiet er mer ute på patrulje og økt samarbeid med utelivsnæringen, ingen nedgang i voldssaker.

Meningsmålinger viser at over 60 % støtter forslaget om å redusere skjenketidene.

At mange skjenkesteder kan ha åpent så lenge som til kl 03.00 er ikke vanlig i naboland. I Oslo har over halvparten anledning til å skjenke til 03.00. I Stockholm avsluttes serveringen kl 01.00 eller tidligere på åtte av ti skjenkesteder.

Actis vil berømme departementet for å ta grep om en situasjon som har blitt uholdbar. En rekke byer er hjemsokt av fyll og vold i helgene, og vi trenger å få satt i gang tiltak som kan være med på å redusere forbruket av alkohol, særlig på utestedene. Kriminologen Leif Lenke, som har forsket på vold og uteliv, anser at skjenket alkohol gir 5-6 ganger mer vold enn det alkohol solgt på andre måter gjør.

Kommunene har et ansvar for å forvalte alkoholloven. Over tid har kommunene valgt å liberalisere salgs- og skjenketider, samt at de har økt antall skjenkesteder betraktelig. Først i 2008 opplevde vi at kommuner begynte å snu. Actis har laget en gjennomgang av vedtakene i de femti største kommunene i Norge. 21 av de 50 største norske kommunene gjennomførte innskrenkinger i skjenketidene i løpet av 2008. Allerede etter kort tid rapporterte politiet om nedgang i volden.

I Horten gikk volden ned 20-25 % etter ett år med stenging 02.00. Tønsberg rapporterte om 37 % mindre vold etter 6 måneder med stenging 02.00, mens i Trondheim har volden i Midtbyen (sentrum) blitt redusert med 30 %, og i byen generelt med 20 % i siste kvartal av 2008, etter innføring av skjenkestopp klokka 02.00. Arendal rapporterte om en nedgang i antall ordens- og voldssaker på 33,3 % fra 2007 til 2008, etter skjenketidsredusering fra klokka 03.00 til 02.00. I Fredrikstad, Halden

og Sarpsborg og Bergen rapporterer politiet om nedgang i vold etter reduksjon i skjenketidene.

I høringsnotatet vises det til ulik forskning som har blitt gjort vedrørende endring av skjenketider og vold og bråk i tilknytning til skjenketidene. I 2009 har vi også sett at det har vært en nedgang i vold, også i kommuner som ikke har redusert skjenketidene. I følge Bryggeri- og drikkevareforeningens statistikker har salget av øl til utesteder gått ned. Det kan være at finanskrisen har påvirket ølsalget i negativ retning - og at vi derfor opplever at volden reduseres (om enn ikke så mye som de andre byene rapporterte om i 2008). Det kan også være at alt fokus på de negative sidene ved utelivet har medvirket til et roligere uteliv i hovedstaden.

Det er likevel ikke slik at finanskrise kan forklare alt. Informasjon vi har innhentet fra politiet viser at det er forskjell på byer som strammer inn skjenketidene, og de som ikke gjør det. Hedmarksbyene Hamar og Elverum, som ligger 3 mil fra hverandre, gjorde forskjellige valg sist de vedtok skjenketidene. Hamar satte skjenkestoppet til 01.30, mens Elverum vedtok å beholde maksimaltid på kl 03.00. I Hamar har de merket en betydelig nedgang i antall innringinger til politiet om vold og bråk. Antall saker vedrørende ordensforstyrrelser har gått ned med 50 %, mens antall anmeldte saker om legemsbeskadigelse er redusert med 60 %. I følge stasjonssjef ved Elverum politikammer har de prioritert å patruljere mer, samt at de har fått økt samarbeidet med utelivsnæringen. Likevel er antall voldssaker på et stabilt høyt nivå, etter at den har vært økende i noen år. Noe av utelivsvolden har trolig forflyttet seg fra Hamar til Elverum, men det forklarer neppe alt.

I vårt arbeid for å få kommuner til å gjøre vedtak om å stramme inn, ser vi at mange forsøk strander fordi kommunene ikke greier å samarbeide om innstramminger. I Østfold strammet Sarpsborg inn mer enn de andre byene, men dette møtte stor motbør. I Grenlandskommunene har man forsøkt å stramme inn i skjenketidene, men dette har mislyktes fordi ingen kommuner vil gjøre det alene. Det er også grunn til å peke på at i Norge har man vært særdeles liberale med å ha sen skjenkestopp. En gjennomgang av ulike nordiske byers skjenketider, som Actis har utført viser følgende:

Norge

Maksimaltiden er 03.00. I 2008 valgte Trondheim og Bergen å stramme inn på skjenketidene, mens Stavanger forsøkte å redusere skjenketidene ved å differensiere mellom nattklubber andre bevillinger. Det ble gitt unntak for "kulturbevillinger", noe som førte til at pianomenn og gitarister fikk gode arbeidsvilkår i Stavanger.

- Tromsø: 56 % kan skjenke til 03.00
- Oslo: 59 % kan skjenke til 02.30 eller lengre, 52 % kan skjenke til kl 03.00
- Stavanger: 14 % kan skjenke til 03.00. I Stavanger kan skjenkesteder med 03 skjenking åpne først klokka 22. De andre skjenkestedene kan søke om kulturbevilling til kl 03, og det er hver helg ca 10-15 som benytter seg av det. Ordningen med kulturbevillinger blir trolig fjernet, fordi den har vært mislykket.
- Bergen: 16 % kan skjenke til 02.30, resten kan skjenke til 02.00 i helgene
- Trondheim: 74 % kan skjenke til 02.00, resten kortere skjenketid

Sverige

Her kan skjenkestedene servere til 05.00. Dette forekommer i svært liten grad. Ut av Stockholms 1694 skjenkesteder er det kun 14 steder som har nattklubbevilling med skjenking til kl 04 eller kl 05. En svensk utredning har anbefalt regjeringen om å gå vekk fra nattklubber, og heller innføre en maksimaltid på kl 03.00.

- Stockholm: 79 % av utestedene har skjenkestopp innen kl 01, mens 83 % avslutter skjenkinga innen kl 02.00
- Göteborg: 55 % avslutter skjenkingen innen kl 01, mens 79 % avslutter skjenkingen innen kl 02.00
- Malmö: 78 % avslutter alkoholserveringen innen kl 01, mens 86 % avslutter skjenkinga innen kl 02.00

Finland

I Finland kan noen utesteder skjenke til enten 02.30 eller 03.30. Av Helsinkis 1247 skjenkesteder, avslutter 1067 steder skjenkingen innen kl 01.30. 100 steder avslutter kl 02.30, mens 85 steder skjenker helt til kl 03.30.

- Helsinki: 85 % av utestedene avslutter skjenkingen innen kl 01.30
- Tampere: 84 % av utestedene avslutter skjenkingen innen kl 01.30
- Turku/Åbo: 86 % av utestedene avslutter skjenkingen innen kl 01.30

Danmark

Det lyktes oss kun å få inn tall fra Århus. Verken København eller Odense var i stand til å gi en oversikt over når utestedene avsluttet skjenkingen.

- Århus: 74 % av utestedene avsluttet skjenkingen innen kl 02.00. Av de 309 skjenkestedene i Århus kan to skjenke alkohol til kl 04.00, mens 42 utesteder kan skjenke til 05.00

Dette viser at vi i Norge har gått lengre enn våre naboland i å sørge for at det serveres alkohol ut over natta. Det er, både i prosent og absolutte tall, flere utesteder i Oslo som skjenker til kl 03, enn i f.eks. Stockholm.

Sentio utførte i mai 2009 en spørreundersøkelse på oppdrag for Actis. De intervjuet innbyggere i Norges fem største byer om skjenkepolitikk. Bakgrunnen for at det ikke ble gjort en nasjonal undersøkelse var at vi ville første og fremst vite hva folk som bodde i byer med fyll og bråk mente. Dernest, vi vet at folk i byene har et mer liberalt syn i alkoholpolitikken enn andre. Ved å spørre et utvalg som i utgangspunktet er mer negativ til alkoholpolitiske reguleringer, ville vi sette våre spørsmål på en test.

Resultatet av spørreundersøkelsen (2603 respondenter) viste at 62 % av innbyggerne i våre fem største byer, ønsket at skjenketiden skulle være kl 02.00 eller tidligere. Trondheim var helt klart strengest med 68 % for 02, eller tidligere. Tromsø helt klart mest liberale, men allikevel mente 54 % at utestedene burde avslutte alkoholserveringen kl 02.00 eller tidligere.

Den samme undersøkelsen viste at 53 % var noe - eller helt enig i at innstramming ville føre til mindre fyll. 31 % svarte at de var noe - eller helt uenig. 61 % var noe - eller helt enig i at innstramming ville føre til mindre vold. Bare 27 % sa seg uenig i dette. På spørsmål om en innstramming av dagens maksimale skjenketider vil føre til dårligere stemning og ødelegge hyggen ved utelivet, svarer 30 % at de er noe - eller helt enig i den påstanden. 57 % sier at de er noe - eller helt uenig i den påstanden (16 % noe uenig, 41 % helt uenig).

Gjennom media har vi sett at det har blitt brukt ulike argumenter mot å redusere maksimal skjenketid. For det første har enkelte påstått at det vil føre til mer vold, blant annet fordi man får et stort "slepp". Erfaringene fra f.eks. Trondheim viser at dette ikke er tilfelle, tvert i mot. Dessuten har man i dag allerede et stort "slepp" i byer som Oslo. Det vil alltid være en fordel med mer differensierte skjenketider. Dette ser det ut til at en del av de store byene i våre naboland har fått til bedre enn det våre egne byer har fått til.

Et annet forhold som blir brukt mot tidligere avslutning av alkoholserving er illegale nattklubber. Gjennom media har vi observert at skjenkesteder og bransjeorganisasjoner hevder at det har oppstått illegale skjenkesteder som følge av innskrenkinger i skjenketidene. Actis har forsøkt å sjekke opp forholdene på to av de stedene hvor dette har blitt påstått, i Fredrikstad og Trondheim. I Fredrikstad har vi snakket med journalister, som etter tips om illegal skjenking, har sjekket opp ett titalls adresser over flere helger, uten å observere noe som tyder på at det har blitt startet opp et skjenkested uten løyve. Heller ikke politiet i Fredrikstad hadde informasjon om dette, og hadde heller ikke fått noe informasjon fra de som gikk ut i media og påstod at de ulovlige skjenkestedene fantes. I Trondheim var politiets kjennskap til ulovlig skjenkesteder begrenset til noen MC-klubber som drev ulovlig skjenking i klubblokalet. Vi mener at de erfaringene med såkalt oppblomstring av illegale skjenkesteder som følge av kortere skjenketid er så begrenset at de ikke bør få noen betydning for departementets vurdering av forslaget om kortere skjenketider.

Vi ser at det er mange ulike forslag om hvordan volden knyttet til skjenkestedene skal takles. Vi kan ikke leve med en situasjon der enkelte av gatene i våre byer blir rene krigssoner i helgene, og hvor politiet må advare publikum mot å gå der. Dersom vi får en bedre og mer lovlydig utelivsbransje, kan vi til og med skape et hyggeligere uteliv som flere ønsker å oppsøke. Vi vil minne om at på tross av utelivsbransjens advarsler om stengte utesteder ved innføringen av røykeloven, så ga denne motsatt effekt. Etter vår mening kan begrensede åpningstider derfor bidra til at flere oppsøker utesteder i byene, rett og slett fordi det oppfattes som både triveligere og tryggere.

3 Kontroll- og reaksjonsbestemmelsene - en gjennomgang av dagens regelverk, alternative forslag og vurderingen av disse

Hovedpunkt

Actis mener at:

- erfaringer viser at salgs- og skjenkebevillinger er lette å få, og vanskelig å miste
- det bør innføres nasjonale retningslinjer for en minstereaksjon
- departementet bør vurdere erfaringer fra andre land vedrørende bruk av provokasjon
- politiet bør få utvidet medbestemmelse i bevillingsaker, og utvidet stengningsadgang av salgs- og skjenkesteder
- Actis mener inndragning av bevilling på stedet er et effektivt vikemiddel, og støtter departementets forslag til forsøksordning

Vi vil takke departementet for at man setter fokus på dette. Ofte hører man at en bevilling skal være lett å få, og lett å miste. Undersøkelsene til SIRUS viser at det siste sjelden er tilfelle. Bevillinger er relativt vanskelige å miste, selv om det skulle avdekkes brudd på alkoholloven. De fleste bevillinger inndras på grunn av andre lovregler enn de som har med selve salg- eller skjenking av alkohol, som f.eks. økonomisk kriminalitet eller manglende plettfri vandel.

I høringsnotatet viser departementet til SIRUS' rapport for kommunenes forvaltning av alkoholloven i 2007. En ny rapport har blitt gitt ut siden det, og viser at kommunene avdekker flere lovbrudd, men likevel er det færre inndragninger. Vi har også sett i gjennomgangen kommunerevisjonen i Oslo kommune gjorde av kommunens kontroll av skjenkebevillinger¹, at det er de færreste saker som ender med en inndragning. I følge denne rapporten ble det i kontrollene "avdekket 213 grove overtredelser ved 196 skjenkesteder". I følge Oslo kommunes næringsetat sin årsrapport for 2008², var det bare 21 skjenkesteder som fikk bevillingen inndratt dette året. Noen fikk ikke fornyet bevillingen, men det forklarer ikke den store avstanden mellom de 196 utestedene som kontrollene har tatt for grove overtredelser, og de 21 som faktisk fikk inndratt bevillingen.

Nærmere om de ulike forslagene:

Pkt 3.5.2 Vurdering av nasjonale retningslinjer - minstereaksjon

Actis beklager at departementet ikke ønsker å foreslå nasjonale retningslinjer for reaksjon ved brudd på alkoholloven. I dag har en rekke kommuner utarbeidet egne retningslinjer, blant annet ved bruk av prikkbelastningssystem. I 2007 gjorde vi en gjennomgang hvor vi fant ut at kommunene behandlet samme type overtredelse svært ulikt. Skjenking av mindreårige kunne resultere i alt fra advarsel til tre ukers inndragning. Det å selge eller skjenke alkohol til noen som er under 18 år er et av de mest alvorlige lovbruddene på alkoholloven. Etter vår mening bør ingen slippe unna med advarsel.

¹ Oslo kommune, kommunerevisjonen rapport 1/2009. Behandling av skjenkebevillinger og kontroll av skjenkesteder.

² Næringsetaten i Oslo kommune <http://nae.oslo.kommune.no>

I en sak fra 2007, hvor utestedet Dickens i Stavanger hadde fått besøk av politiet pga bråk, framgikk det i rapporten til politiet at det var avdekket en rekke alvorlige brudd på alkoholoven, blant annet overskjenking. Flertallet vedtok at utestedet skulle miste bevillingen midlertidig i to uker. Ett av de største partiene stemte mot inndragning. Det kan umulig ha vært hensikten at saker som denne burde ende i at de ikke fikk noen reaksjon. Heldigvis var det i dette tilfellet flertall for en reaksjon. Actis har også sett nærmere på hvordan noen fylkesmenn vurderer inndragninger. Slik vi har gjort rede for, kan enkelte kommuner inndra en bevilling i 2-3 uker for overskjenking eller salg eller skjenking til mindreårige. I Vestfold har fylkesmannen gjennomført kontroller av båter med statlig skjenkebevilling, for å se hvordan de overholder skjenkevilkårene.

Ved kontroll av M/S Color Viking fant skjenkekontrollørene følgende forhold:

- Selvbetjening av alkoholholdig drikke på "all included" konsept, uten at ansatte fulgte med.
- Utdeling av smaksprøver i tax free baren
- Servering av 18 shots samtidig til fire menn, den ene svært beruset. Vedkommende havnet senere på kvelden i stabilt sideleie
- Servering av brennevin til person under 20 år

Reaksjonen fra fylkesmannen i Vestfold var følgende:

- All included ordningen bortfalt for to måneder (men ikke skjenkebevillingen)
- Det ble gitt en advarsel for de andre forholdene

I en annen kontroll, på M/S Bohus skriver kontrollørene om en rekke åpenbare berusede personer, som får servert mer å drikke. De river ned drikke på bordene, kaster opp og mister drikke i gulvet, men får likevel kjøpt mer alkohol. En mann kaster opp i en papirpose, som han senere forsøker å skremme en barnefamilie med, ved å løpe etter dem og true med å sprengte papirposen over hodet på barnefamilien. Kontrollørene observerer at to menn får servert 12 shots hver, og blir relativt fulle og sovner i baren. Også på denne båten ble det avdekket andre forhold ved "all included" konseptet, samt alkoholreklame.

Reaksjonen fra fylkesmannen i Vestfold var følgende:

- All included ordningen bortfalt for to måneder (men ikke skjenkebevillingen)
- For de andre forholdene ble det gitt en midlertidig inndragning av skjenkebevillingen i to døgn

Vedtakskompetansen til fylkesmannen ble senere omdiskutert, da mange av lovbruddene ble begått i internasjonalt farvann. På den andre siden, hvis det er slik at fylkesmannen legger terskelen såpass høyt for at man skal foreta en inndragning, vil det være vanskelig å få til fornuftige reaksjoner mot steder som bryter skjenkebestemmelsene.

I høringsnotatet trekkes det fram at det er gode grunner til å innføre felles minimumsreaksjoner på samme type lovbrudd. Blant annet av hensyn til at næringsdrivende skal få like vilkår i de ulike kommunene. Departementet mener at den kommunale selvbestemmelsesretten bør gå foran. Det er merkelig, all den tid man lar hensynet til en god alkoholpolitikk gå foran selvbestemmelsesretten til kommunene når det gjelder reduksjon av maksimal skjenketid.

Actis mener at det er uheldig at man har så forskjellige reaksjonsformer i ulike kommuner. Mens man i Bergen kommune foretar inndragning på 2-3 uker for overskjenking, har Oslo kommune en praksis der de ikke har noen inndragninger før en bevillingshaver har blitt tatt 2-3 ganger for å overskjenke. Og dernest - fylkesmannen som bare gir to døgn inndragning etter at det blir avdekket en rekke lovbrudd på et sted med statlig bevilling. Av disse grunner ber Actis om at departementet utarbeider forslag til nasjonale retningslinjer ved brudd på alkohollovens bestemmelser.

3.5.3 Vurderinger knyttet til provokasjon

Vi ber departementet om å vurdere hvilke erfaringer som er gjort i andre land vedrørende bruk av provokasjon. Blant annet i UK har politiet brukt mindreårige for å avsløre salg eller skjenking av alkohol til barn under 18 år.

En rekke undersøkelser har vist at skjenking og salg til mindreårige er utbredt, og holdningskampanjer blant bevillingsinnehavere har ikke nyttet.

Når det gjelder departementets vurderinger av privates provokasjon, stiller vi oss spørrende til hva departementet egentlig mener. Bruk av provokasjon gjelder det offentliges bruk av provokasjon for å skaffe bevis mot lovbrudd. Uansett om en mindreårig på eget initiativ kjøper alkohol for å drikke det, eller for å vise at en dagligvarebutikk ikke overholder loven, kan vi ikke snakke om framprovoserte lovbrudd i samme juridiske forstand som om politiet eller skjenkekontrollører skulle brukt provokasjon.

3.6.2 Vurdering av vetorett for politiet i bevillingssaker

I en rekke tilfeller har Actis mottatt tilbakemeldinger fra politiet om at kommuner gir bevillinger mot deres anbefalinger. Det kan være seg at politiet advarer mot at de har registrert mye narkotikaomsetning, eller at stedet/strøket er preget av mye vold i helgene.

Når kommunene overprøver slike klare henstillinger om å la være å gi bevilling, er det andre enn kommunen som i første omgang må bære kostnadene av økte ordensproblem. Dette er en uheldig situasjon som bør løses.

I klagesaker vil det at politiet ikke har hatt merknader til søknader om bevilling kunne bli brukt som moment som taler for å gi bevilling, dersom et avslag innklages til fylkesmannen. Vi mener at politiet og politirådene bør få en sterkere stemme i forhold til å nekte bevilling, og ber derfor departementet om at det fremmes et forslag om dette.

3.6.3 Vurdering av utvidet adgang for politiet til å stenge salgs- eller skjenkested

I følge alkohollovens § 1-8a kan politiet stenge et salgs- eller skjenkested for inntil to dager under gitte forutsetninger. De samme forutsetninger legges til grunn for politiets adgang til å stenge serveringssteder i serveringslovens § 17. Her er det imidlertid gitt politiet fullmakt til å stenge et serveringssted i inntil sju dager.

Departementet har i sitt notat ikke gjort noen vurdering om hvorfor det er hensiktsmessig med to forskjellige bestemmelser om hvor mange dager politiet kan stenge et salgs- eller skjenkested. Actis foreslår at alkohollovens § 1-8 endres slik at politiet får samme adgang til å stenge et salgs- eller skjenkested i sju dager, slik de har etter serveringslovens § 17.

3.7 Inndragning av bevilling på stedet

3.7.4 Nærmere om mulig utforming av en eventuell ordning for umiddelbar inndragning på stedet

Actis er enig i at det bør være de tre forholdene i forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv § 9-4 som skal være grunnlaget for inndragning på stedet. Aldersbestemmelsene, salg eller skjenking av åpenbart berusede personer og brudd på salgs- og skjenkebestemmelsene er de mest alvorlige bruddene på alkoholloven.

Actis deler departementets vurdering av at det ikke bør settes en nedre eller øvre grense for inndragningens lengde. Etter vår vurdering vil det være en effektiv og god måte å styrke kontrollvirksomheten på. Gjennom vårt arbeid med kommunal alkoholpolitikk har vi fått kjennskap til at utesteder som blir tatt for brudd på disse bestemmelsene ofte overdrar virksomheten til andre aktører, slik at de kan unndra seg en inndragning.

Det fremkommer av forarbeidene til Ot.prp nr 7 (1996 -1997) sidene 63-64 at en kommune som har startet inndragningssak mot en virksomhet, i gitte tilfeller likevel kan gjennomføre en inndragning av bevilling til tross for eierskifte etter alkohollovens § 1-10. Dette dreier seg om de tilfeller der man f.eks. skifter eierform, der virksomheten overdras til et nytt selskap med det samme eierskapet. Det er ytterligere vilkår om blant annet kontinuitet i driften.

Dagens mulighet til å gjennomføre en inndragning av bevilling, hvis virksomheten overdras til andre, er svært begrenset. Vi har registrert at Oslo kommune har brukt dette som en del av deres forklaring på hvorfor så få kontroller som avdekker grove lovbrudd ender i en inndragning. Ved å åpne for en inndragning på stedet, vil man kunne tette igjen det smutthullet som § 1-10 er for de som vil unndra seg en inndragning av bevilling.

Nytt forslag: Kommunenes overholdelse av minimum antall kontroller i alkoholloven

Få kommuner gjennomfører flere kontroller enn minimumskravet, derimot er vi kjent med at det er mange kommuner som ikke engang oppfyller lovens minimumskrav til antall kontroller. Ved brudd på f.eks. sosialtjenesteloven finnes det en klageinstans innbyggerne kan henvende seg til, saker kan ankes til fylkesmannen, og det kan medføre konsekvenser for kommunen å fortsette lovbruddet. Noen slik ordning finnes per i dag ikke i alkoholloven, og det kan være en medvirkende årsak til at kommunene neglisjerer sin kontrollvirksomhet.

Actis foreslår derfor at Fylkesmannen gis i oppgave å holde oppsyn med at kommunene overholder lovens minimumskrav til antall kontroller. Fylkesmannen bør også gis myndighet til å iverksette sanksjoner overfor kommunene dersom lovens minimumskrav ikke overholdes.

4 Lokale produsenter av alkoholholdige drikkevarer

Actis støtter det forslag departementet har lagt frem om å åpne for en ny og forenklet ordning for tilvirkning av alkoholholdig drikk som inneholder inntil 4,7 volumprosent alkohol for salg i egen virksomhet. Actis mener videre at det er avgjørende viktig at produsenter som får detaljsalgsbevilling, ikke kan produsere drikk med mer enn inntil 4,7 volumprosent alkohol. Videre er det svært viktig at lokalene der skjenkes fra er atskilt fra selve salgslokalet.

Actis vil også be departementet sikre at kontrollrutiner innføres for både salg og skjenking for produsenter som får tilgang til både salgs- og skjenkebevilling.

5 Endringer i forbudet mot auksjon for alkoholholdig drikk

Actis støtter forslaget om tillat auksjon. Det bør, slik departementet antyder, presiseres at auksjon kun gjelder spesielt verdifulle samleobjekter: Auksjon av standardvarer er lite realistisk og møter ikke behovet som samlerne har, men det åpner for mulig misbruk av ordningen. I den forbindelse bør det lovfestes at det lages kataloger over slike samlinger som annonseres av auksjonshusene, slik departementet beskriver.

På spørsmål om hvorvidt det bør åpnes for at varer som auksjoneres bort kan gjengis med bilde i katalogen, støtter Actis departementet generelt i at reklameforbudet ikke må undergraves, men det virker ikke urimelig å åpne for bilder av slike produkter innenfor den rammen som departementet har skisseret.

6 Gebyrer

Actis har ingen merknader til dette punktet.

7 Aldersbestemmelsene - unntak for fagbrev og presisering av forholdet til alkoholsvak drikk

Actis har ingen merknader til dette punktet.

8 Unntak fra tvisteloven § 1-5

Actis har ingen merknader til forslaget om at det tas inn bestemmelser om at kommunene kan gjøres til gjenstand for gyldighetssøksmål.

9 Statistikkinformasjon

Actis støtter departementets forslag om at kommunene pålegges plikt til å gi informasjon til SIRUS og at innehaver av bevilling til avgiftsfritt salg på flyplass pålegges å sende informasjon om sin omsetning til SIRUS.

Actis har hentet inn opplysninger om det avgiftsfrie salget hos Avinor. Selv om de regnskapstall vi har fått tilgang til viser omsetning av alle avgiftsfrie varer (tobakk, alkohol, godteri og parfyme), kan man se at omfanget har økt betydelig.

Actis mener at forslaget om at omsetningsoppgaver skal sendes til SIRUS, bør gjelde alle med rett til å drive avgiftsfri handel, dvs. ferger og flyplasser. Det hersker ofte usikkerhet om omfanget av det

uregistrerte forbruket, og i mediene kan man til stadighet lese tendensiøse oppslag om utviklingen i det uregistrerte alkoholforbruket. Enkelte bransjeorganisasjoner har flere ganger gått ut og påstått at grensehandelen øker, selv i år der man har statistikk som viser at den har gått ned.

Det er et behov for å få bedre oversikt over det uregistrerte alkoholforbruket, særlig med tanke på å få vite hva det totale alkoholforbruket er, og om det øker eller minker. Vi vil derfor foreslå at departementet ber SIRUS om å estimere hvert kvartal hvor stort det uregistrerte alkoholforbruket er, slik som man gjør månedlig i Sverige. I dag innhenter SIRUS opplysninger om det uregistrerte alkoholforbruket to ganger hvert år - og det er usikkert i hvor stor grad disse dataene kan si noe om forbruksnivå i befolkningen, eller utviklingen av det uregistrerte forbruket.

10 Tilgjengelighet til salgs- og skjenkesteder

Actis har ingen merknader til dette punktet.

11 Endring av vinmonopolloven § 12

Actis har ingen merknader til dette punktet.

12 Innarbeiding av gruppebetegnelsene i alkoholoven

Actis har ingen merknader til dette punktet.

13 Endring av betegnelsen flaske i alkoholoven § 10-3

Actis har ingen merknader til dette punktet.

14 Endring av mengdeangivelse i forskrift om engrossalg og tilvirkning av alkoholholdig drikk m.v. § 9-3

Actis har ingen merknader til dette punktet.

15 Endring av feil henvisning i alkoholforskriften § 8-1, annet ledd

Actis har ingen merknader til dette punktet.

16 Endring av Sosial- og helsedirektoratet til Helsedirektoratet

Actis har ingen merknader til dette punktet.

17 Endring av overskrift i alkoholovens kapittel 3, II

Actis har ingen merknader til dette punktet.

18 Presisering av alkoholforskriften § 14-3, nr. 8

Actis har ingen merknader til dette punktet.

19 Økonomiske og administrative konsekvenser

Actis mener at de alkoholpolitiske og samfunnsmessige hensyn taler for at forslaget om innskrenking av skjenketider settes i verk før bevillingsperioden utløper. Slik vi ser det, bør en slik lovendring gjennomføres kort tid etter at den er vedtatt

Andre forslag:

1 Advarsler om helsefarer ved alkoholbruk

Actis mener det burde være påbudt å ha skriftlig eller billedlig advarsel om farene ved alkoholbruk i forbindelse med svangerskap og bilkjøring på alkoholemballasje.

Advarsler på emballasje har bl.a. blitt gjennomført i Frankrike som del av informasjonskampanje, med økt bevissthet rundt faren for helseskader når mor drikker under svangerskapet som resultat. Også i Polen har det blitt innført lignende krav om merking, mens man i Storbritannia og Sverige har en ordning basert på frivillighet.

På tross av informasjonsinnsats både mot drikking av alkohol under svangerskapet og ved bilkjøring, viser tall fra Folkehelseinstituttet, Statens vegvesen og Utvalget for forebygging av alkoholskader i fosterlivet at begge deler fortsatt er utbredt. Begge deler rammer og i stor grad uskyldige tredjeparter.

I følge folkehelseinstituttets TEST-prosjekt hadde 2 av 1000 bilførere forekomst av alkohol i blodet³, mens Statens vegvesens dybdeundersøkelse fra 2005- 2008 viste at rus var medvirkende årsak i 27 % av dødsulykkene i 2008⁴.

Professor Ann Mari Brubakk fra Sosial- og helsedirektoratets utvalg for forebygging av alkoholskader i fosterlivet, som skal komme med en rapport i begynnelsen av 2010, har gått ut med et estimat om at 60 - 600 av de barn som årlig fødes i Norge kan ha en alkoholskade i større eller mindre grad⁵.

2 Ingen rabatt ved skjenking

Actis mener at loven må utvides til også å omfatte forbud mot rabattering ved skjenking av alkohol. Selv om skjenking til rabatterte priser i stor grad reguleres gjennom bla Reklameforbudet, er ikke dette tilstrekkelig slik utelivsbransjen har utviklet seg de siste årene. Vi har en rekke eksempler på SMS aksjoner som lokker kunder til utesteder, hvor man får rabatt ved å si et "kodeord" i baren. F.eks. på et studentsted i Trondheim, hvor man kunne få kjøpt tre flasker øl, til prisen av to ved å si "student".

En annen form for rabatterte priser i skjenkenæringa er å reklamere for nedsatte priser. Utestedet Emil & Samuel i Oslo reklamerte for "tax free priser i baren før midnatt" på et bransjetreff for reiselivsnæringa i desember 2009 (se vedlegg under). Forskjellen fra den første varianten er at dette ikke er rabatt ved kjøp av en spesiell mengde alkohol.

³http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=233&trg=MainLeft_5565&MainArea_5661=5565:0:15,3130:1:0:0:::0:0&MainLeft_5565=5544:61136::1:5569:1:::0:0

⁴ <http://www.vegvesen.no/Om+Statens+vegvesen/Media/Siste+nyheter/Vis?key=114316>

⁵http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=233&trg=MainLeft_5670&MainArea_5661=5670:0:15,2906:1:0:0:::0:0&MainLeft_5670=5544:49982::1:5675:8:::0:0

Finland har satt inn tiltak for å begrense salg av alkohol med rabatt ved skjenking av flere enheter alkohol. 1. januar 2008 trådte en ny regel i kraft. Den nye regelen lyder som følger:

33 a § Prissättning och prisinformation

Det är förbjudet att i detaljhandeln eller vid servering erbjuda två eller flera förpackningar eller portioner alkoholdryck till ett nedsatt totalpris. Det är förbjudet att utanför detaljhandelsställen och serveringsställen i fråga om förpackningar eller portioner alkoholdryck utannonsera priserbjudanden som varar kortare tid än två månader.⁶

Skottland innfører forbud mot rabattering i tillegg til en rekke andre tiltak for å redusere økende alkoholkonsum og fyll⁷.

Vi mener at Norge bør vurdere å innføre samme lovregel. I dag fins det et forbud mot salg med rabatt, men ikke skjenking. Vi ser ingen grunn til at det ikke skulle kunne være likhet i loven mellom salg og skjenking. I tillegg tror vi at det vil være et bra tiltak for å redusere fyll. Selv om vi har et forbud mot å reklamere for slike tilbud på utesteder, har den teknologiske utviklingen bidratt til å åpne opp for å distribuere annonsering for slik rabattering. Med teknologisk utvikling mener vi mulighetene til å reklamere via sosiale medier som, Facebook, Twitter og en rekke andre nettsamfunn som kan virke vanskelig å regulere. Reklame via sosiale medier er også et viktig diskusjonstema i EU-kommisjonen som ønsker å se på muligheten for å begrense slik reklame, særlig overfor barn og unge.

⁶ <http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2007/20070588>

⁷ <http://www.scotland.gov.uk/News/Releases/2009/03/02085300>

31 Bransjetreff for Reiselivet @ Emil & Samuel

La oss feste Julen inn!!!

Vertskap:	BRANSJETREFF - REISELIVET
Type:	Fest - Pubkveld
Nettverk:	Globale
Byrjar:	2. desember 2009 kl. 21:00
Slutt:	3. desember 2009 kl. 03:30
By/stad:	Oslo, Norway

Skildring

Da takker jeg alle sammen for tålmodigheten og med det så er neste bransjetreff satt og vi håper å se så mange som mulig slik at vi sammen kan feste Julen inn. :-)

Print ut plakaten som ligger under bilder og heng den opp på din arbeidsplass slik at flere enn de som er medlemmer her får anledning til å bli med! På forhånd takk. :-)

ONSDAG 02. Desember 09 @ Emil & Samuel (Kongensgate 23)

Dørene åpner kl. 21:00

Fri entre.

20 års grense. (Viktig at alle har i tillegg til ID med seg noe form for ansattkort som viser hvor de jobber)

* Før midnatt er det Tax free meny i baren

Det lønner seg med andre ord å ta turen tidlig.

Vi minner om at dette er en kveld KUN for personer innen reiselivsbransjen!

Be om invitasjon

Del [+](#)

Eksporter [\[i\]](#)

Hendingstype

Dette er ei lukka tilstelling. Gjester lyt vera innbedne eller godkjende av ein administrator.

Administratorar

BRANSJETREFF - REISELIVET
(skapar)
Morten H. Sommerfeldt

Rapportér hendinga